

Hitra dejstva o konoplji

- V Sloveniji redno uživa konopljo nekaj več kot 10 odstotkov ljudi.(1)
- Konoplja je najbolj razširjena prepovedana droga v Sloveniji.(1)
- Konoplja povzroča zasvojenost – zasvojena bo postala ena od desetih oseb, ki bo poskusila konopljo.(2)
- Konoplja zmanjšuje sposobnost koncentracije, učenja, motivacije in tvorbe spomina.(3)
- Uporaba konoplje je tesno povezana z nastankom duševnih motenj, kot so shizofrenija, psihoze, anksioznost in depresija.(4)
- Konoplja ne zdravi raka, uporablja pa se za lajšanje bolečine in stimulacijo apetita.(5)
- 25 odstotkov 15-letnikov v Sloveniji je že poskusilo konopljo.(6)
- Število pregledov na urgenci zaradi zastrupitve s konopljo se je v ZDA po legalizaciji povečalo za več kot 20-krat.(7)
- Konopljin dim vsebuje 50–70 % več karcinogenih snovi kot tobačni dim.(8)

Čeprav konopljo poznamo že stoletja, se njena uporaba z leti spreminja in dobiva nove in nove oblike, njena uporaba pa narašča.(6) Legalizacija in uporaba konoplje za doseganje psihoaktivnih učinkov sta v zadnjih letih predmet mnogih razprav. Informacije, ki jih dobimo s strani medijev in spleta, si med seboj nasprotujejo, zato si posameznik težko ustvari mnenje o tem, kakšni so dejanski načini uporabe konoplje, kakšni so njeni učinki in kakšne slabosti prinaša njena uporaba.

Konoplja in njena uporaba

Konoplja je splošen izraz za rastlino *Cannabis sativo*, ki ima več podvrst (*spp. sativa*, *spp. indica*, *spp. ruderalis*) in se uporablja v različne namene (psihoaktivne, industrijske, medicinske). **Kanabis** je termin za pripravke s psihoaktivnim učinkom rastline *Cannabis sativa spp. indica* (indijska konoplja).(9)

Cannabis sativo se uporablja v industriji, v medicini in kot psihoaktivno drogo. Rastlina vsebuje več kot 750 različnih kemičnih snovi, od tega približno 104 kanabinoidov, psihoaktivni učinek pa pripisujemo predvsem glavni sestavini tetrahidrokanabinolu (THC). THC povzroča občutek "zadetosti", tesnobe in prestrašenosti. Druga pomembna snov v konoplji je kanabidiol (CBD), ki deluje nasprotno, saj zmanjša tesnobo in prestrašenost ter pomirja. Ponavadi je koncentracija THC večja od koncentracije CBD.(10)

Marihuana je zrezano (posušeno) listje in cvetovi, le včasih so primešana tudi semena.(9) Ker gre za psihoaktivno snov, ki lahko povzroča odvisnost in druga tveganja za zdravje ljudi, so tako konoplja kot njeni ekstrakti in hašiš od aprila 2017 uvrščeni med prepovedane droge skupine II. To pomeni, da se jih lahko uporablja kot zdravila v medicinske namene.(11)

Ločimo 3 različne načine uporabe konoplje:

1. *Uporaba v industriji* za proizvodnjo vrvi, plastike in gradbenih materialov. Konopljna semena se vse bolj uporabljajo za pripravo čaja, moke, olja in drugih prehranskih ali kozmetičnih izdelkov.
2. *Uporaba v medicini* je uporaba sestavin konoplje za točno določena bolezenska stanja, kjer so se v strokovnih raziskavah izkazale kot učinkovite.
3. *Kanabis - uporaba v psihoaktivne namene* je uporaba za doseganje učinkov kot so zadetost, vznemerenost, upočasnjenost v miselnih procesih, lahko tudi pojav halucinacij, slabosti, bruhanja, izgubo ravnotežja, napad astme ipd.

Kanabis se za doseganje psihoaktivnih učinkov pojavlja v 3 različnih oblikah:

- Marihuana je narejena iz posušenih listov in cvetov konoplje, včasih so primešana tudi semena. Uporabniki jo ponavadi kadijo;
- Hašiš (konopljna smola) je narejen iz smole cvetov ženske rastline Cannabis sativa spp. indica. Tega najprej posušijo, stisnejo v majhne kocke, nato pa ga uporabniki ponavadi pokadijo.
- Hašiševo (konopljino) olje je glede koncentracije THC najmočnejši produkt rastline konoplje, ki se pridobiva iz hašiša.

Kanabis uporabniki največkrat kadijo (cigarete, pipe, uparjalniki). V Evropi posušene cvetove konoplje ali hašiš najpogosteje zmešajo s tobakom in zvijejo v cigareto – "joint". Marihuano in hašiš nekateri tudi pojejo, saj je THC topen v maščobah. Uporablja se ju kot sestavino za pripravo mlečnih napitkov (»bhang-i«), peciva (kukiji), čajev. Urbana imena za marihuano, ki jih lahko zasledimo pri nas, so: trava, ganja, skank, haš, kanabis, joint, zeleno.

Konoplja in zdravje

Konopljo se je podobno kot tobak uporabljalo za zdravljenje različnih bolezni in lajšanje bolečine že v času pred našim štetjem. V medicini se zdravila na osnovi kanabinoidov predpisujejo za preprečevanje slabosti in zmanjšanje bruhanja pri rakavih bolnikih, zmanjšanje očesnega pritiska, povečanje apetita pri rakavih bolnikih in bolnikih z AIDS-om ter za lajšanje nevropatske oblike bolečine in zmanjšanje zakrčenosti mišic pri multipli sklerozi. Naravni in sintetični kanabinoidi se uporabljajo kot zdravila v obliki tablet, kapsul, kapljic ali pršila za nos.(9) Nobeno od zdravil na osnovi kanabinoidov se ne kadi. Do sedaj še ni dovolj dokazov, da bi konoplja oziroma zdravila, ki vsebujejo kanabinoide, ozdravila, ustavila ali upočasnila napredovanje katerekoli od naštetih bolezni.

Konoplja v Sloveniji

Uporaba zdravil na osnovi sintetičnih kanabinoidov je v medicinske namene v Sloveniji dovoljena od junija 2014, uporaba naravnih kanabinoidov pa od aprila 2017.(12,13) Da neka snov postane zdravilo v medicini, je potrebno opraviti zahtevne in pogosto dolgotrajne raziskave, v katerih se dokazuje potreben odmerek, kakovost, učinkovitost in varnost posameznih snovi, ki naj bi se uporabljale kot zdravila. Ko pa je dokazano, da določena snov deluje zdravilno ali lajša simptome bolezni, hkrati pa je dovolj varna za bolnika in je predpisane kakovosti, se lahko to snov pri pristojni inštituciji registrira kot zdravilo in se jo vpiše v register zdravil. S tem se omogoči zdravniku, da jo kot zdravilo lahko predpiše na recept, oziroma, da je na voljo v lekarnah. Konoplje kot rastline, razen industrijske konoplje, po veljavni zakonodaji v Republiki Sloveniji in glede na konvencije Združenih narodov ni dovoljeno gojiti kot zdravilne rastline za lastno uporabo ali prodajo. Zaradi poplave informacij po spletu in v medijih je področje medicinske konoplje marsikomu nerazjasnjeno.

Kot že rečeno, je pri nas dovoljena uporaba zdravil s sintetičnimi kanabinoidi (THC in CBD) in naravnimi sestavinami konoplje (cvetni vršički, hašiš). Prednost teh učinkovin v zdravilih je, da sta njihova sestava in količina znani. S tem je tudi poskrbljeno za čim manj stranskih učinkov in več možnosti prilagajanja posameznega odmerka glede na posameznika in njegovo bolezen. To pomeni, da bolnik dobi samo "dober" del konoplje, zdravilo pa zdravnik predpiše na recept. Največkrat jih dobimo v obliki pršila, kapljic ali tablet, nikakor pa način vnosa ne predstavlja kajenje. Marihuana, hašiš in hašiševo olje, ki se ponujajo na črnem trgu, niso registrirana zdravila in se ne uporabljajo za zdravljenje v uradni medicini.

Viri:

1. Koprivnikar H, Zorko M, Drev A, Keršmanec M, Kvaternik I, Macur M. Uporaba alkohola, tobaka in prepovedanih drog med prebivalci Slovenije ter neenakosti in kombinacije te uporabe. Ljubljana: Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ); 2015. Dostopno dne 9.9.2017 na: http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/uporaba_tobaka_alkohola_in_drog.pdf.
2. Wagner F, Anthony J. From First Drug Use to Drug Dependence: Developmental Periods of Risk for Dependence upon Marijuana, Cocaine, and Alcohol. *Neuropsychopharmacology*. 2002;26(4):479-88.
3. Volkow ND, Baler RD, Compton WM, Weiss SR. Adverse health effects of marijuana use. *N Engl J Med*. 2014;370(23):2219-27.
4. Moore TH, Zammit S, Lingford-Hughes A, et al. Cannabis use and risk of psychotic or affective mental health outcomes: A systematic review. *Lancet* 370(9584):319-328, 2007. Also Large, M., Sharma S, Compton M., Slade, T. & O., N. (2011). Cannabis use and earlier onset of psychosis: a systematic meta-analysis. *Archives of General Psychiatry*. 68. Also see Arseneault L, et al. (2002). Cannabis use in adolescence and risk for adult psychosis: longitudinal prospective study. *Brit Med J*. 325, 1212-1213.
5. Zhang MW, Ho RC. The Cannabis Dilemma: A Review of Its Associated Risks and Clinical Efficacy. *J Addict*. 2015.
6. EMCDDA: ESPAD Report 2015 - Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Dostopno dne 9.7.2017 na: <http://www.espad.org/sites/espad.org/files/TD0116475ENN.pdf>.
7. Substance Abuse and Mental Health Services Administration, Center for Behavioral Health Statistics and Quality. (2011). Drug Abuse Warning Network, 2008: National Estimates of Drug-Related Emergency Department Visits. HHS Publication No. SMA 11-4618. Rockville, MD.
8. Hoffman, D.; Brunnemann, K.D.; Gori, G.B.; and Wynder, E.E.L. On the carcinogenicity of marijuana smoke. In: V.C. Runeckles, ed., *Recent Advances in Phytochemistry*. New York: Plenum, 1975.
9. Ferjan I, Kržan M, Lipnik-Štangelj M, Žiberna L, Stanovnik L, Černe K. Farmakologija kanabinoidov. *Zdrav Vestn*. 2015; 84:456-71.
10. World Health Organization (WHO). The health and social effects of nonmedical cannabis use. 2017; 2-3.
11. Uradni list RS – Razglasni del. ISSN 1318-9182. 2017. Dostopno dne 9.9.2017 na: https://www.uradni-list.si/_pdf/2017/Ra/r2017014.pdf.
12. RS V. 63. redna seja Vlade RS – Sporočilo za javnost. Dostopno dne 9.7.2017 na: http://www.vlada.si/delo_vlade/sporocila_za_javnost/sporocila_za_javnost/article/63_redna_seja_vlade_rs_47563/.
13. RS V. 127. redna seja Vlade RS – Sporočilo za javnost. Dostopno dne 9.7.2017 na: http://www.vlada.si/delo_vlade/sporocila_za_javnost/sporocila_za_javnost/article/127_redna_seja_vlade_rs_59518/.